

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Šatku a členiek senátu JUDr. Zdenky Kohútovej a JUDr. Júlie Horskej, v právnej veci žalobcu: **J. S. - R. E.**, so sídlom K., Košice, IČO: X., zastúpeným JUDr. J. U., advokátom, Š., 040 01 Košice, proti žalovanej: **Ing. E. H.**, O., Košice, zastúpeným JUDr. M. H., advokátom, N. S., 071 01 Michalovce, **o zaplatenie 93 000,-- Sk s príslušenstvom**, na dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. mája 2007 č. k. 2Cob/28/2007-97, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a**.

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Košice-okolie rozsudkom z 19. 01. 2007 č. k. 17Cb/11/2004-73 žalobu zamietol a rozhodol o náhrade trov konania. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že dňa 25. 05. 2004 žalobca ako sprostredkovateľ a žalovaná ako záujemca uzavreli zmluvu o sprostredkovaní, predmetom ktorej bolo sprostredkovanie príležitosti pre záujemcu uzatvoriť s treťou osobou zmluvu o predaji nehnuteľnosti. Jednalo sa o nehnuteľnosti zapísané na LV č. X. kat. úz. R. ako rodinný dom na R.. Cena navrhnutá žalovanou bola 3 100 000,-- Sk.

Podľa čl. III. bod 1 zmluvy sa strany dohodli, že za sprostredkovanie tejto príležitosti patrí sprostredkovateľovi odmena vo výške 0 % z ceny nehnuteľnosti uvedenej v čl. I. bod 3 zmluvy, t.j. z 3 100 000,-- Sk. Zo znenia čl. IV. bod 3 zmluvy vyplýva, že záujemca nemá právo ponúkať predmetné nehnuteľnosti tretej osobe, prípadne inej realitnej kancelárii a urobiť úkony vedúce k prevodu nehnuteľností bez súčinnosti so sprostredkovateľom počas dohodnutej doby podľa čl. II. bod 1 zmluvy. V prípade, ak záujemca poruší uvedené právo podľa tohto čl. IV. bod 3 zmluvy, uhradí sprostredkovateľovi zmluvnú pokutu vo výške 3 % z ceny nehnuteľností do piatich dní od písomného oznámenia sprostredkovateľom. Žalovaná po podpise zmluvy ponúkanú nehnuteľnosť predala, čím porušila čl. IV. bod 3 zmluvy, na základe čoho sa žalobca v konaní domáhal zaplata zmluvnej pokuty vo výške 3 % z ceny nehnuteľnosti.

Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že zmluva o sprostredkovaní z 25. 05. 2004 z dôvodu neurčitosti výšky zmluvnej pokuty (neurčitosť výpočtového základu), ďalej počiatočnej nemožnosti plnenia, ako aj absencie súdne vymáhateľného nároku, ktorý zmluvná pokuta zabezpečovala, je absolútne neplatná, a je irelevantné, že bývalý manžel podal žalobu o vyslovenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu - zmluvy z 25. 05. 2004. Nedôvodné podanú žalobu preto zamietol.

Na odvolanie žalobcu odvolací súd rozsudkom z 31. mája 2007 č. k. 2Cob/28/2007-97 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 93 000,-- Sk s 15 % úrokom z omeškania od 22. 07. 2004 do zaplata a nahradiť trovy konania 19 250,-- Sk.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že aj keď súd prvého stupňa v podstate správne zistil skutkový stav, rozhodol však nesprávne pre právny názor na posúdenie veci, keď zmluvu o sprostredkovaní z 25. 05. 2004 uzavretú medzi účastníkmi konania považoval za neplatnú. Úprava zmluvnej pokuty v § 300 - § 302 Obchodného zákonníka nadväzuje na úpravu tohto inštitútu v § 544 - § 545 Občianskeho zákonníka. Prvou podmienkou vzniku práva na zmluvnú pokutu, je platné uzavretie dohody o zmluvnej pokute, ktorá musí mať písomnú formu. Ďalšou podmienkou platného uzavretia dohody o zmluvnej pokute je určenie povinnosti, na zabezpečenie ktorej je zmluvná pokuta dohodnutá. Nakoniec v dohode

o zmluvnej pokute musí byť špecifikovaná samotná zmluvná pokuta, teda plnenie, ktoré bude veriteľovi poskytnuté v prípade porušenia zabezpečovacieho záväzku zo strany dlžníka.

Z obsahu zmluvy o sprostredkovaní z 25. 05. 2004 súd zistil, že dohoda o zmluvnej pokute bola riadne uzavretá v písomnej forme, čo účastníci zmluvy potvrdili svojim podpisom a jej uzavretie v konaní nebolo spochybnené. Z čl. IV. bod 3 zmluvy vyplýva, že žalovaná sa zaviazala, že nebude ponúkať predmetné nehnuteľnosti tretej osobe, prípadne inej realitnej kancelárii a robiť úkony vedúce k prevodu nehnuteľnosti bez súčinnosti so sprostredkovateľom počas dohodnutej doby podľa čl. II. bod 1 zmluvy. Pre prípad porušenia uvedenej povinnosti účastníci zmluvy dohodli zmluvnú pokutu vo výške 3 % z ceny nehnuteľnosti. Cena nehnuteľnosti bola účastníkmi zmluvy dohodnutá v čl. I. bod 3 zmluvy vo výške 3 100 000,-- Sk. V konaní bolo nepochybne preukázané a žalovaná to ani nepopiera, že nehnuteľnosť RD Ružová 531/4 R., vedený na LV č. X., kat úz. Košice, správa katastra Košice-okolie, predala, čím porušila čl. IV. bod 3 zmluvy a žalobcovi vzniklo právo na zmluvnú pokutu vo výške 93 000,-- Sk (3 % z hodnoty nehnuteľnosti 3 100 000,-- Sk). To, že k podpísaniu predmetnej zmluvy došlo síce po rozvode manželstva dňa 25. 05. 2004, ale pred vyporiadaním BSM, je pre vznik nároku žalobcu na zmluvnú pokutu právne irelevantné. Podpísaním zmluvy žalovanou nedošlo k žiadnemu zásahu do práv bývalého manžela žalovanej Ing. I. H.. Povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu má žalovaná a nie jej bývalý manžel. Žalovaná v konaní pred súdom prvého stupňa ničím nepreukázala, že pri podpisovaní zmluvy bola uvedená do omylu. Text zmluvy je tak jednoznačný, že za žiadnych okolností žalovaná, ktorá je vysokoškolsky vzdelaná, nemohla byť uvedená do omylu. Žalovaná sa dostala do omeškania so zaplatením zmluvnej pokuty, a preto odvolací súd zaviazal žalovanú v súlade s ustanovením § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka k plateniu úrokov z omeškania. Úroková sadba NBS rozhodujúca pre výpočet výšky úroku z omeškania bola 6 %. Žalobca v podaní zo 06. 09. 2004 upresnil výšku úrokov z omeškania na 15 % ročne, čo je v súlade s ustanovením § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka.

Proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie a navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namieta, že zmluva o sprostredkovaní je neplatná ako relatívne, tak aj absolútne, a preto je neplatné aj ustanovenie o zmluvnej pokute, a žalobca nemá ani faktický, ani právny nárok na jej

zaplatenie. Okrem toho, podaná žaloba mala a stále ešte má formálne nedostatky, nakoľko žalobca označený v návrhu, a súčasne označený v oboch rozsudkoch inštančných súdov nikdy neexistoval. Odvolací súd sa nezaoberal námietkou žalovanej vo vzťahu k úrokom z omeškania, a to k chýbajúcemu procesnému úkonu, ktorým došlo k zmene petitu znížením úroku z pôvodných 18,7 % uplatnených v žalobe na 15 % uvedených v platobnom rozkaze. Odvolací súd mal právny vzťah účastníkov posúdiť ako občianskoprávny, keďže záujemcom bola fyzická osoba nepodnikateľ, bez ohľadu na skutočnosť, že v záhlaví je zmluva označená, že bola uzavretá podľa § 642 a nasledujúcich Obchodného zákonníka. Ďalej namieta, že uzavretá zmluva je v rozpore s dobrými mravmi a so zákonom. Účelom zmluvy o sprostredkovaní uzavretej medzi účastníkmi konania bolo sprostredkovanie predaja nehnuteľností. Ak bola za toto sprostredkovanie dohodnutá odmena „0“, stráca sa zmysel a účel tejto zmluvy pre sprostredkovateľa podľa zmluvy plniť. Na druhej strane sa sprostredkovateľ finančne motivuje 3 % z ceny nehnuteľnosti v prípade, ak záujemca poruší svoju povinnosť zabezpečenú zmluvnou pokutou, t.j. povinnosť neponúkať nehnuteľnosť po určitú dobu tretej osobe a nepreviesť nehnuteľnosť do vlastníctva tretej osoby. Takáto úprava zmluvných vzťahov je nielen v rozpore s dobrými mravmi, ale aj v rozpore so zákonom, obchádza zákon, čo zmluvu robí taktiež absolútne neplatnou. Rozpor so zákonom a jeho obchádzanie je aj v určení výšky odmeny „0“ Sk, pretože, aj keď je určenie odmeny vecou dohody zmluvných strán, nemalo by byť v rozpore s platnými právnymi predpismi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10 ods. 1 O. s. p.) prejednal dovolanie podľa § 240 ods. 1 O. s. p. po zistení, že dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 1 písm. b/ O. s. p., bolo podané účastníkom konania včas a obsahuje náležitosti v zmysle § 241 O. s. p.

Predmetom dovolacieho konania je posúdiť otázku správnosti záveru odvolacieho súdu o platnosti zmluvy o sprostredkovaní, uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 25. 05. 2005, vrátane v nej obsiahnutej dohode o zmluvnej pokute, zaplatenie ktorej bolo predmetom sporu.

Základnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti dovolania žalovanej bola otázka, či odvolací súd pri posúdení žalobou uplatneného nároku správne aplikoval ustanovenia

obchodného zákonníka o zmluve o sprostredkovaní, alebo nárok mal posúdiť podľa ustanovení občianskeho zákonníka o sprostredkovateľskej zmluve.

V konaní nebolo sporným, že žalobca ako sprostredkovateľ uzatvoril dňa 25. 05. 2004 so žalovanou ako záujemcom „Zmluvu o sprostredkovaní podľa ustanovenia § 642 a nasledujúcich Obchodného zákonníka". V konaní rovnako tak nebolo sporným, že záväzkový vzťah z tejto zmluvy sa na strane žalovanej netýka jej podnikateľskej činnosti (§ 261 ods. 1 Obchodného zákonníka).

Podľa § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka, strany sa môžu dohodnúť, že ich záväzkový vzťah, ktorý nespadá pod vzťahy uvedené v § 261, sa spravujú týmto zákonom.

Podľa § 262 ods. 2 Obchodného zákonníka, dohoda podľa odseku 1 vyžaduje písomnú formu.

Sporná zmluva o sprostredkovaní z 25. 05. 2004 bola uzavretá zmluvnými stranami (účastníkmi konania) v písomnej forme podľa ustanovení § 642 a nasledujúcich Obchodného zákonníka. Pre ďalší výklad zmluvy to znamená, že vzniknutý právny vzťah sa bude spravovať obchodným zákonníkom v zmysle § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka, pretože zmluvné strany zvolili aplikáciu Obchodného zákonníka aj na ich neobchodný vzťah.

V čl. I. bod 1) zmluvy je predmetom zmluvy dohodnuté sprostredkovanie príležitosti pre záujemcu uzatvoriť s treťou osobou zmluvu o predaji nehnuteľnosti, v bode 2) tohto článku je označenie tejto nehnuteľnosti podľa údajov katastra nehnuteľností a v bode 3) je uvedená cena záujemcom vo výške 3 100 000,-- Sk.

Podľa § 642 Obchodného zákonníka sa sprostredkovateľ zaväzuje, že bude vyvíjať činnosť smerujúcu k tomu, aby záujemca mal príležitosť uzavrieť určitú zmluvu s treťou osobou a záujemca sa zaväzuje zaplatiť sprostredkovateľovi odplatu (províziu).

Podľa § 647 ods. 1 veta druhá Obchodného zákonníka, sprostredkovateľovi nevzniká nárok na províziu, ak zmluva s treťou osobou bola uzavretá bez jeho súčinnosti alebo, ak v rozpore so zmluvou bol činný ako sprostredkovateľ tiež pre osobu, s ktorou sa uzavrela

sprostredkovaná zmluva. Žalobca je podnikateľom, ktorý má ako predmet činnosti, okrem iného, zapísané v živnostenskom registri aj „sprostredkovanie nákupu, predaja a prenájmu nehnuteľností“. Zo zmluvy žalobcovi ako sprostredkovateľovi nárok na províziu voči žalovanej ako záujemkyni o uzavretie zmluvy o predaji nehnuteľnosti s treťou osobou vzniknúť nemohol, pretože to bolo vylúčené znením čl. III. bod 1) zmluvy.

Podľa § 266 ods. 1 Obchodného zákonníka, prejav vôle sa vykladá podľa úmyslu konajúcej osoby, ak tento úmysel bol strane, ktorej je prejav vôle určený, známy alebo jej musel byť známy. Návrh zmluvy o sprostredkovaní bol žalobcom určený žalovanej, a preto treba prihliadnuť na dobromyseľnosť žalovanej. Úmyslom žalovanej nesporne bolo zmluvu uzavrieť, keď v súlade so zmluvou žalobcovi ako sprostredkovateľovi nevzniklo právo na províziu. V zásade zmluva o sprostredkovaní je zmluvou odplatnou a vznik práva na províziu sa viaže na skutočnosti predpokladané zmluvou a zákonnou úpravou. Pokiaľ teda žalobca ako sprostredkovateľ návrh zmluvy žalovanej ako záujemkyni predložil, žalovanej bolo zrejmé, že sprostredkovanie príležitosti uzatvoriť s treťou osobou zmluvu o predaji nehnuteľnosti je bezodplatné. Takéto zmluvné dojednanie nie je v rozpore so zákonom, ani ho neobchádza, a nie je ani v rozpore s dobrými mravmi. Je tomu tak preto, že žalobca pri svojej podnikateľskej činnosti sprostredkúva nielen predaj, ale aj ich kúpu. Aby pre klienta mohol kúpu nehnuteľnosti od tretej osoby (žalovanej) sprostredkovať, nepochybne musí budúcemu záujemcovi o kúpu ponúknuť konkrétnu nehnuteľnosť, vrátane návrhu záujemcu o sprostredkovanie predaja tejto nehnuteľnosti o kúpnej cene, vrátane trvania viazanosti ponuky.

Podľa čl. II. bod 1) zmluvy, sprostredkovateľ bude zabezpečovať sprostredkovateľskú činnosť v prospech záujemcu po dobu šiestich kalendárnych mesiacov odo dňa podpísania tejto zmluvy. Po uplynutí tejto doby sa predlžuje účinnosť tejto zmluvy vždy o ďalšie tri mesiace, pokiaľ nedôjde k písomnému vypovedaniu tejto zmluvy niektorou zo zmluvných strán do 10-tich dní po uplynutí 3-mesačného trvania platnosti tejto zmluvy. Uvedené ustanovenie nie je v rozpore so zákonom, ani ho neobchádza, ani sa neprieči dobrým mravom a je vyjadrením zmluvnej slobody účastníkov záväzkového vzťahu.

Podľa čl. IV. bod 3) veta prvá zmluvy, záujemca nemá právo ponúkať predmetné nehnuteľnosti tretej osobe, prípadne inej realitnej kancelárii a urobiť úkony vedúce k prevodu

nehnutelnosti bez súčinnosti so sprostredkovateľom počas dohodnutej doby podľa čl. II. bod 1) tejto zmluvy. Žalovaná takto dojednaný záväzok zo zmluvy porušila, čo inak v konaní ani nenamietala. Pre prípad porušenia tohto záväzku záujemcom, zmluvné strany dohodli zmluvnú pokutu vo výške 3 % z ceny nehnuteľností. Cena nehnuteľností, ktorých predaj mal žalobca pre žalovanú sprostredkovať, bola dojednaná vo výške 3 100 000,-- Sk. Žalovaná zmluvne dohodnutú pokutu vo výške 93 000,-- Sk dobrovoľne nezaplatila a jej zaplatenie sa stalo predmetom súdneho sporu.

V dovolaní uvádzaný dôvod neplatnosti zmluvy, či už absolútne alebo relatívne, pretože žalovaná pri podpise zmluvy konala v omyle, nemôže obstáť. Tvrdenie, že pri podpise zmluvy sa domnievala, že zmluva je formálna, nie možné chápať inak, len ako obranu proti žalobnému návrhu. Akýkoľvek záväzkový vzťah zo zmluvy je buď dvojstranný, alebo viacstranný. V každej zmluve, ktorá je upravená ako typ zmluvy, ktorej obsah je dohodnutý stranami, musí zahŕňať podstatné časti zmluvy ustanovené v základnom ustanovení pre každú z týchto zmlúv. Zmluva o sprostredkovaní je upravená v ustanovení § 642 až § 651 Obchodného zákonníka. Strany sa nemôžu odchýliť od základných ustanovení uvedených pre jednotlivé zmluvné typy v tejto časti a od ustanovení, ktoré ustanovujú povinnú písomnú formu právneho úkonu. V dovolaní uvádzané tvrdenie, že žalovaná síce zmluvu podpísala, ale práve z dôvodu, že konala v omyle, nemôže obstáť. Argumenty žalovanej o omyle pri podpise zmluvy, keď údajne žalobca pred podpisom zmluvy mal tvrdiť aj pred jej synom ako svedkom, že zmluva ju k ničomu nezaväzuje, je neúcta k právu ako takému. Každá zmluva ako dvoj alebo viacstranný záväzkový vzťah upravuje práva a povinnosti účastníkov záväzkového vzťahu. Tvrdenie o omyle, keď žalovaná mala záväzok zo zmluvy predmetné nehnuteľnosti neponúknuť tretej osobe, prípadne inej realitnej kancelárii, a urobiť úkony vedúce k prevodu nehnuteľnosti po dohodnutú dobu bez súčinnosti so žalobcom v lehote dojednanej v zmluve, je nepochopením spôsobilosti na právne úkony. Aj pre oblasť právnych úkonov pri obchodných záväzkových vzťahoch pod pojmom právny úkon treba chápať prejav vôle smerujúci k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Spätosť právneho úkonu a súlad vôle s jej prejavom je tak základom pre posúdenie platnosti alebo neplatnosti tohto úkonu. Nemôže preto obstáť tvrdenie žalovanej, že zmluvu síce podpísala, ale preto, že žalobca tvrdil, že zmluva bude formálna z dôvodu kontroly a kvôli daniam. Z každého právneho úkonu totiž vyplývajú nielen práva ale aj povinnosti, čo obzvlášť platí pre záväzkové právo zo zmlúv. Žalovaná v konaní

nespochybnila, že záväzok zo zmluvy podľa čl. IV. bod 3) porušila. V zmluve tak nepochybne bola jednoznačne aj určená zmluvná povinnosť, na porušenie ktorej sa zmluvná pokuta vzťahuje. Rovnako tak nemôže obstať tvrdenie žalovanej, že základ pre výpočet zmluvnej pokuty je neurčitý, a preto je zmluva absolútne neplatná. Je tomu tak preto, že cena navrhnutá žalovanou ako záujemcom na predaj nehnuteľností vo výške 3 100 000,-- Sk, bola žalobcom ako sprostredkovateľom akceptovaná, a touto cenou bol pri sprostredkovaní predaja viazaný.

Ďalším dovolacím dôvodom žalovanej bolo, že odvolací súd považoval zmluvu za platnú, napriek tomu, že bola jej bývalým manželom na súde napadnutá, a teda jedná sa o počiatočnú nemožnosť plnenia. Pre vyvodenie takéhoto záveru však chýba právny základ pre počiatočnú nemožnosť plnenia zmluvy o sprostredkovaní. Touto zmluvou totiž žalovaná s majetkom označeným v zmluve nenakladala, a ani to nebolo jej úmyslom. Záväzkom žalobcu ako sprostredkovateľa zo zmluvy bolo sprostredkovať pre žalovanú ako záujemcu príležitosť uzatvoriť s treťou osobou zmluvu o predaji nehnuteľnosti, ďalej v zmluve označenú ako rodinný dom (čl. I. bod 1) zmluvy). Okruh tretích osôb ako kupujúcich nebol nijako obmedzený, teda treťou osobou mohol byť prípadne aj bývalý manžel žalovanej, v žiadnom prípade však zmluva o sprostredkovaní žalovanú nezaväzovala k predaju nehnuteľnosti tak, ako to v dovolaní namieta.

Ďalším dovolacím dôvodom bolo, že zmluva o sprostredkovaní je neplatná z dôvodu neurčitosti výpočtového základu zmluvnej pokuty. V čl. IV. bod 3) zmluvy za porušenie tam uvedenej povinnosti zmluvnú pokutu vo výške 3 % z ceny nehnuteľnosti. Cenu nehnuteľnosti žalovaná ako záujemkyňa o sprostredkovanie kúpy uviedla sumu 3 100 000,-- Sk (čl. I. bod 3) zmluvy). Žalobca v žalobnom návrhu uplatnil voči žalovanej nárok na zmluvnú pokutu vypočítanú zhodne so zmluvnými dojednaniami vo výške 3 % z ceny nehnuteľnosti 3 100 000,-- Sk, teda predmetom sporu bolo zaplatenie 93 000,-- Sk. Úvahy dovolateľa o neurčitosti výpočtového základu zmluvnej pokuty z dôvodu, že zmluva neobsahuje pojmoslovie – 3 % z predávanej nehnuteľnosti, ale 3 % z ceny nehnuteľnosti, čo je podstatný rozdiel, vlastne potvrdzujú správnosť odvolacieho súdu, keď vychádzal zo zmluvy a ako základ zmluvnej pokuty považoval hodnotu nehnuteľnosti 3 100 000,-- Sk. Žalobca sa totiž v konaní nedomáhal zaplatenia zmluvnej pokuty vo výške 3 % z predávanej nehnuteľnosti. Zmluva o sprostredkovaní totiž výraz „cena predávanej nehnuteľnosti“ neobsahuje vôbec, a odvolací súd takýto výraz v dovolaní napadnutom rozsudku ani nepoužil.

Ďalším dovolacím dôvodom bolo nesprávne označenie žalobcu a miesta jeho podnikania, pretože už v odpore proti platobnému rozkazu dovolateľ poukazoval na nesúlad s označením žalobcu v návrhu na vydanie platobného rozkazu a v pripojenom živnostenskom liste. Ani tento dovolací dôvod neobstojí. Je tomu tak preto, že v dovolaní napadnutom rozsudku odvolacieho súdu je žalobca označený ako J. S. - R. E., so sídlom v Košiciach, K., IČO: X., ktoré je totožné s označením žalobcu v rozsudku súdu prvého stupňa, rovnako tak vo vydanom platobnom rozkaze.

Podľa § 174 ods. 2 veta prvá O. s. p., ak čo len jeden z odporcov podá včas odpor s odôvodnením vo veci samej, zrušuje sa tým platobný rozkaz v plnom rozsahu a súd nariadi pojednávanie. Až po podaní odporu proti vydanému platobnému rozkazu súd prvého stupňa pod sp.zn.17Cb/11/2004 z 08. 09. 2005 (čl. 32) vyzval žalobcu, aby upravil svoje označenie (obchodné meno, sídlo) v súlade s aktuálnym zápisom v živnostenskom registri. Žalobca na výzvu súdu reagoval podaním z 26. 09. 2005, doručeným súdu 27. 09. 2005, v dvoch vyhotoveniach s jednou prílohou (čl. 33), kde označenie žalobcu upravil na J. S., so sídlom J., 040 022 Košice, IČO: X.. Druhé vyhotovenie podania sa v spise nenachádza, a teda žalovanej toto podanie žalobcu nebolo doručované, resp. v spise o tom niet zmienky.

Podľa § 19 O. s. p., spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva o povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Žalobca ako fyzická osoba má spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa § 7 ods. 1 OZ., a je podnikateľ.

V zmysle § 79 ods. 1 O. s. p., ak je účastníkom konania fyzická osoba oprávnená podnikateľ, návrh musí obsahovať obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené.

Podľa § 8 Obchodného zákonníka sa obchodným menom rozumie názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 9 ods. 1 Obchodného zákonníka, obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko (ďalej len „meno“). Obchodné meno môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania. Použitím dodatku k obchodnému menu fyzickej

osoby pri právnom úkone, ktorý nie je v súlade s jej zápisom v príslušnej evidencii podnikateľov alebo takýto dodatok obchodného mena tam zapísaný nie je vôbec, nemá na platnosť tohto právneho úkonu bez ďalšieho žiaden dopad. Fyzická osoba ako podnikateľ totiž právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti vykonáva zo zákona svojim menom a priezviskom, a zo zákona je povinný uvádzať aj identifikačné číslo, ak mu bolo pridelené. Používanie dodatku odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania môže byť buď povinným, ak meno a priezvisko ako obchodné meno už oprávnené používa iná osoba. Nepovinným bude predovšetkým vtedy, ak podnikateľ chce napríklad nadviazať na tradíciu rodinnej firmy, napríklad dodatkom otec & syn, alebo na druh podnikania, napríklad oprava kolieskových korčúľ. Uvedenie dodatku obchodného mena fyzickej osoby v zmluve, ktorý nie je v súlade s jej zápisom v evidencii podnikateľov, nevedie totiž bez ďalšieho k spochybneniu totožnosti podnikateľa, ktorý má jednak meno a priezvisko, ale aj identifikačné číslo.

Súd prvého stupňa nesúlad medzi dodatkom obchodného mena žalobcu, jeho sídlom uvedených v návrhu na začatie konania a skutočným stavom odstránil, keď žalobca na výzvu súdu uviedol svoje obchodné meno a sídlo tak, ako zodpovedajú živnostenskému registru. Zmätočné označovanie žalobcu jeho neexistujúcim dodatkom obchodného mena a nesprávnym sídlom však prevzal aj súd odvolací. Uvedené procesné pochybenia oboch inštančných súdov však nemôžu viesť k tomu, aby nesprávne uvedenie dodatku obchodného mena a sídla žalobcu v záhlaví dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu malo viesť k jeho zrušeniu. Ani nesprávne označenie dodatku obchodného mena žalobcu a jeho sídla v právoplatnom rozhodnutí odvolacieho súdu nebudú totiž prekážkou pri prípadnom nútenom výkone rozhodnutia za poznania veriteľa podľa obchodného mena (bez dodatku) a IČO, uvedených v rozsudku odvolacieho súdu.

Ako ďalší dovolací dôvod je uvedené, že odvolací súd sa nezaoberal obranou žalovanej voči úrokom z omeškania. Prvou námietkou bolo neexistencia procesného úkonu, ktorým by súd pripustil zmenu žaloby v časti úrokov z omeškania a druhá námietka sa týkala samotnej výšky úrokov z omeškania.

Na základe návrhu na vydanie platobného rozkazu súd prvého stupňa požiadal žalobcu, aby upravil výšku úrokov z omeškania alebo predložil zmluvu, na základe ktorej uplatňuje úroky vo výške 18,7 % ročne, a toto podanie v lehote 10 dní zaslal v dvoch

vyhotoveniach (čl. 12). Žalobca na žiadosť súdu reagoval podaním zo 06. 09. 2004 došlým súdu 06. 09. 2004, keď výšku úrokov upravil na 15 % a uviedol dôvody, pre ktoré tak učinil. Prevzatie podania bolo žalobcovi potvrdené podateľňou súdu, a to v dvoch vyhotoveniach bez príloh (čl. 13). V spise sa druhé vyhotovenie tohto podania už nenachádza, na čl. 14 sa už nachádza platobný rozkaz sp. zn. 10Rob197/2004 z 20. 09. 2004, ktorý bol vydaný na žalobcom požadovanú sumu 93 000,-- Sk, s tzv. upraveným úrokom z omeškania vo výške 15 % ročne. Súd žalovanej podanie žalobcu o úprave výšky úrokov nedoručoval, resp. v spise o tom niet zmienky. Bez ohľadu na skutočnosť, čo viedlo súd prvého stupňa vyzývať žalobcu na úpravu výšky úrokov z omeškania, je nepochybné, že žalobca ich výšku upravil na 15 % a v súlade s touto úpravou bol platobný rozkaz aj vydaný. V konaní sa súd prvého stupňa už ďalej otázkou ako procesne vlastne posúdiť ním požadovanú úpravu úrokov z omeškania žalobcom uplatnenú vo výške 18,7 % a po úprave vo výške 15 %, nezaoberal a postupom súdu v konaní tak vytvoril zmätok. Určovať predmet sporu v sporovom konaní prislúcha zo zákona len žalobcovi, ktorý v návrhu určil jednak predmet sporu, a to zaplatenie 93 000,-- Sk a jej príslušenstvo úrok z omeškania vo výške 18,7 % z istiny. Z akých dôvodov súd prvého stupňa vydal platobný rozkaz v rozpore s § 172 ods. 1 O. s. p. na inú pohľadávku, než uplatnenú čo do výšky úrokov z omeškania vo výške 15 % z istiny, namiesto uplatnených 18,7 %, je síce nepochopiteľné, odvolateľom voči rozsudku súdu prvého stupňa však nebol žalovaný, v terajšom procesnom postavení dovolateľ, ale žalobca, keď súd prvého stupňa žalobcu zamietol. Nemožno preto vytýkať odvolaciemu súdu, že sa nezaoberal ničím, čo predmetom odvolania nebolo práve z dôvodu, že dovolateľ bol v konaní pred súdom prvého stupňa ako žalovaný plne úspešný, na podanie odvolania nebol oprávnený, a ani ho nepodal. Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Odvolací súd však zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, keď žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 93 000,-- Sk s 15 % úrokom z omeškania a nahradiť trovy konania. Súd prvého stupňa o rozdiely medzi uplatneným úrokom z omeškania vo výške 18,7 % a úrokom po úprave žalobcom na výšku 15 % nerozhodol, pretože to zrejme považoval za nadbytočné, keďže žalobu ako takú zamietol.

Dovolaciemu súdu tak v posudzovanej veci neprislúcha preskúmať konanie súdu prvého stupňa, keď odvolaciemu súdu je vytýkané niečo, čo predmetom odvolacieho konania nebolo, a ani byť nemohlo. Vo vzťahu k úrokom z omeškania pri právnom posúdení nároku dovolací súd poukazuje na dôvody uvedené pri posudzovaní spornej zmluvy

o sprostredkovaní. V prípade, ak jeden účastníkov záväzkového vzťahu je podnikateľom a na druhej strane je osoba, ktorá síce podnikateľom je tiež, ale ich záväzkový vzťah nespadá pod vzťahy uvedené v § 261, môžu sa strany dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa spravuje týmto zákonom (§ 262 ods. 1 Obchodného zákonníka). Na takto dohodnutej voľbe hmotného práva sa zmluvné strany ako účastníci konania dohodli v zmluve o sprostredkovaní z 25. 05. 2004. Neobstojí preto dovolací dôvod, podľa ktorého mal odvolací súd posúdiť pri výške úrokov z omeškania žalovaný nárok podľa ustanovení § 517 ods. 2 OZ., v spojení s § 3 vyhl. č. 87/1995 Z.z. Nárok bol odvolacím súdom správne posúdený podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka v súlade s voľbou hmotného práva v zmluve o sprostredkovaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 O. s. p. dovolanie žalovaného zamietol.

Úspešnému žalobcovi v dovolacom konaní náhradu trov konania nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 2. júla 2008

**JUDr. Štefan Š a t k a, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M. B.